

Beter is nog niet goed

De positie van vrouwen in de film- en televisiesector 2011-2020

Onderzoeksrapport in opdracht van Stichting Vrouwen in Beeld

Universiteit Utrecht, dr. Willemien Sanders
Februari 2022

**Universiteit
Utrecht**

Executive summary

In Nederland ontbreken robuuste data over de vertegenwoordiging van vrouwen in de film- en televisiesector evenals de analyse van dergelijke data.

Daarom namen Vrouwen in Beeld en Universiteit Utrecht het initiatief tot “Beter is nog niet goed”, het eerste grootschalige onderzoek in Nederland waarmee de discussie over de verbetering van de positie van vrouwen in de film- en televisiesector in cijfers kan worden gefundeerd.

Dit onderzoek stelt de vraag hoe de representatie van vrouwen als heads of department (leidinggevende functie) en in hoofd- en bijrollen in de Nederlandse film- en televisiesector zich de afgelopen tien jaar (2011-2020) heeft ontwikkeld en geeft hiermee inzicht in waar en in welke mate ongelijkheden tussen vrouwen en mannen voorkomen.

Voor elf functies is geïnventariseerd hoeveel vrouwen en hoeveel mannen betrokken waren. Daarnaast zijn, waar mogelijk, per productie gegevens verzameld over lengte, budgetten en type productie.

Dit onderzoek richt zich specifiek op de genderverdeling bij negen *off screen* head of department functies en twee *on screen* functies. De *off screen* functies zijn productie, regie, scenario, camera, montage, sound design, setgeluid, production design en research voor documentaires. De *on screen* functies zijn hoofdrollen en bijrollen. Het onderzoek omvat de periode 2011-2020 en betreft zowel fictie- als documentaireproducties.

In totaal zijn 2.469 producties meegenomen in dit onderzoek. Hierbij is specifiek gekeken naar fictie in de vorm van 395 speelfilms (16,0%), 704 korte films (28,3%), 182 series (7,6%), 105 single plays (4,0%) en documentaire in de vorm van 470 lange documentaires (19,3%) en 613 korte documentaires (24,8%).

De analyses van de data leiden tot de volgende conclusies:

- Mannen hebben een dominante positie als head of department en in hoofd- en bijrollen in de Nederlandse film- en televisiesector. In totaal is in de periode 2011-2020 het percentage vrouwen werkzaam in bovengenoemde functies 30,4% (8.753 vrouwen) en het percentage mannen 69,6% (19.995 mannen).
- Mannen domineren met name in de technische functies camera, montage, sound design en setgeluid. Het aandeel vrouwen is hier tussen 5,1% en 25,1%. Bij de functies productie, regie en scenario is ongeveer een derde vrouw. Bij production design is het aandeel vrouwen (45,6%) iets kleiner dan het aandeel mannen (54,4%). Alleen bij research (in het kader van dit onderzoek alleen onderzocht voor de documentaireproducties) is het aandeel vrouwen (63,4%) groter dan het aandeel mannen (36,6%). Bij de hoofd- en bijrollen ligt het percentage vrouwen iets boven de 40%.
- De ontwikkeling van de hoeveelheid vrouwen en mannen per functie in de periode 2011-2020 laat zien dat vrouwen in alle functies behalve production design en research in de gehele periode ondervertegenwoordigd zijn geweest.
- Er is een patroon zichtbaar waarbij een productietoename ook de ongelijkheid tussen vrouwen en mannen toeneemt. Vrouwen profiteren minder en/of later van een toename van het productievolume dan mannen.
- Vrouwen hebben een kleiner aandeel in fictieproducties dan in documentaireproducties. Er zijn tussen fictie en documentaire vooral grote verschillen in het aandeel van vrouwen en mannen in de functies productie, regie en scenario, camera en setgeluid.
- Vrouwen hebben een groter aandeel in de kortere en minder dure typen producties, zoals korte film en documentaires, dan in langere en duurdere typen producties, zoals speelfilms en series.
- De correlaties (verbanden) tussen budget en lengte en diverse functies laten zien dat naarmate producties duurder en langer zijn er minder vrouwen binnen deze producties werkzaam zijn en meer mannen.
- Er zijn geen overtuigende aanwijzingen voor een zogenaamd trickle-down-effect, waarbij meer vrouwen in de functies productie, regie en scenario ‘vanzelf’ zou leiden tot meer vrouwen in de overige functies.
- Hoewel het op sommige punten beter gaat dan tien jaar geleden, gaat het nog niet goed met de gelijke vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in de film- en televisiesector.

Bovengenoemde conclusies leiden tot de volgende aanbevelingen:

- Gesprekken met de diverse sectororganisaties en OCW over welke stappen kunnen worden genomen om meer gelijkheid te bewerkstelligen en de positie van vrouwen in de Nederlandse film- en televisiesector te verbeteren.
- Continuering, aanvulling en verdieping van dit onderzoek, om nader te onderzoeken hoe de verdeling tussen vrouwen en mannen zich ontwikkelt.
- Aanvullend kwalitatief onderzoek naar de omstandigheden waarbinnen vrouwen in de film- en televisiesector werken en wat hun ervaringen zijn, om meer inzicht te krijgen in de belemmeringen om door te groeien naar leidinggevende functies. En onderzoek waarmee de carrière van vrouwelijke professionals vanaf hun opleiding in kaart kan worden gebracht.
- De verzameling van de benodigde data in de sector centraal te ontwikkelen en faciliteren, en het doen van vervolgonderzoek in gezamenlijkheid te verrichten, om zo de ontwikkelingen blijvend te monitoren en stimuleren.